

Säffle kommun

kommun@saffle.se

Beslut för förskoleklass och grundskola efter tillsyn vid Svanskogs skola i Säffle kommun

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Säffle kommun att senast den **17 augusti 2020** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Nedan redovisas förslag på åtgärder. I de fall det är möjligt får bristen avhjälpas på annat sätt.

Trygghet och åtgärder mot kränkande behandling

Skolinspektionen konstaterar att Säffle kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet. (5 kap. 3 § skollagen; Lgr 11, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar)
- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6-10 §§ skollagen)

Åtgärder

- Rektorn ska se till att kartlägga elevernas upplevelser av trygghet och trivsel i skolan, samt deras uppfattning om förekomsten av kränkande behandling. Kartläggningen ska bland annat omfatta elevers språkbruk. Rektorn ska analysera den kartläggning som görs och identifiera risker och behov samt orsaker till dessa.
- Utifrån analysen ska rektor besluta om adekvata åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever och att säkerställa elevernas trygghet och trivsel. Rektorn ska även planera för hur åtgärderna ska genomföras och följas upp.
- Rektorn ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling.
- Rektorn ska se till att det finns en samsyn i personalen om vad en kränkning är och när en anmälan om upplevd kränkande behandling ska göras.

Grundläggande förutsättningar för skolenheten

Skolinspektionen konstaterar att Säffle kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Skolbiblioteket används för att stödja elevernas lärande och kunskapsutveckling. (2 kap. 36 § skollagen; Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

- Rektorn ska se till att skolbiblioteket används för att stödja elevernas lärande och kunskapsutveckling och elevernas utveckling mot utbildningens mål

Bedömning

Skolinspektionen har under våren 2020 genomfört en regelbunden tillsyn vid Svanskogs skola i Säffle kommun. Underlag för Skolinspektionens bedömningar är insamlad dokumentation från skolenheten, intervjuer med elever, elevhälsa, lärare och rektorn samt lektionsbesök. Skolinspektionen besökte skolan den 14 och 15 januari 2020. Skolinspektionen bedömer att skolan i stora delar uppfyller skollagens krav men att det finns brister inom arbetet för tryggheten och arbetet mot kränkande behandling, främst på grund av att grovt språk används frekvent under rasttid. Skolinspektionens utredning har visat att elever upplever sig otrygga främst ute på rasterna men även i trapphus och korridorer. Utredningen visar att elever dagligen använder fula ord mot varandra och att lärare har svårt att upptäcka det. Det förekommer även bråk mellan elever som bidrar till otrygghet för vissa elever. Skolinspektionen bedömer att det finns brister i arbetet med att åtgärda uppgivna kränkningar, vilket får till följd att tillräckliga åtgärder inte vidtas för att förhindra fortsatta kränkningar i framtiden.

Skolinspektionen bedömer vidare att skolbiblioteket inte används för att stimulera till läsning och för att stödja elevernas lärande och kunskapsutveckling. Visserligen finns en boksamling i källaren men miljön bedöms av Skolinspektionen inte som stimulerande för läsning dels beroende på den fysiska miljön men också beroende på att stora delar av bokbeståndet är gammalt och inaktuellt. Skolbiblioteket används inte heller i undervisningen förutom i enstaka fall.

Föreläggande**Trygghet och åtgärder mot kränkande behandling***Trygghet**Skolinspektionens bedömning*

Skolinspektionen bedömer att eleverna på Svanskogs skola inte tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet. Otryggheten förekommer främst ute på rasterna men även i trapphus och korridorer. Elevernas otrygghet beror främst på att hårt språk används eleverna emellan. Trots att skolan har genomfört flera enkäter och trygghetsvandringar har det inte kommit till lärarnas och rektorns kännedom att grovt språk dagligen förekommer bland eleverna och att detta skapar en otrygg miljö. Det förekommer också bråk mellan elever som bidrar till att elever upplever otrygghet. Enligt eleverna bryr sig inte alla lärare om att säga till även om de ser att det är bråk ute på rasterna. Skolan har genomfört vissa åtgärder för att skapa trygghet men Skolinspektionens utredning visar att dessa inte är tillräckliga eftersom skolmiljön fortfarande upplevs som otrygg av många elever. Utredningen visar att det saknas

gemensamma rutiner för hur personalen ska agera då de uppmärksammar grovt språk och andra situationer som skapar otrygghet. Det finns inte heller någon plan för att arbeta med elevernas språkbruk vid skolenheten. Sammantaget bedömer Skolinspektionen att skolans arbete för att skapa en skolmiljö som präglas av trygghet inte lever upp till skollagens krav.

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet. I läroplanen anges att rektorn har ett särskilt ansvar för att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet.

Av förarbetena till skollagen framgår bland annat följande: det är skolans, och ytterst rektorns, ansvar att skapa trygghet i skolan. Det förebyggande arbetet är centralt. En viktig grund för att åstadkomma trygghet i skolan är en aktiv dialog mellan elever, mellan elever och lärare eller annan personal om de gemensamma värden som ska gälla. Eleverna ska beredas möjlighet att delta i utformningen av lärandemiljön. Att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet utgör grunden för en trygg och utvecklande studiemiljö. Rektorns skyldighet att se till att elevers behov av stöd utreds och att stödåtgärder kommer till stånd för elever i behov av stöd är självfallet även det en del i arbetet med att skapa en trygg och stimulerande studiemiljö för alla elever.

Skolinspektionens utredning

Skolinspektionens utredning visar att det dagligen förekommer att elever upplever otrygghet under skoldagen. I intervjuer med elever, elevhälsa och rektorn framkommer att det på raster och i korridorer dagligen förekommer grovt språk elever emellan. Lärarna säger sig dock inte känna till detta. Enligt eleverna känner de sig oftast trygga och de vet att det finns vuxna ute på rasterna. Trots detta säger elever från flera olika årskurser att det dagligen förekommer grovt språk främst ute på fotbollsplanen men även i trapphus och korridorer. Detta har också bekräftats i trygghetsvandringen som skolan genomfört under höstterminen 2019, uppger elevhälsan. Rektorn säger att det grova språket inte längre förekommer på lektionerna men att det finns kvar i utemiljön och i korridorerna. Enligt elevhälsan använder eleverna ofta uttryck från olika filmer så som "fuck you". En annan orsak till att vissa elever upplever otrygghet är att det finns några elever som bråkar och som elever upplever som skrämmande, uppger elevhälsan vilket bekräftas av såväl elever som lärare. Skolan har uppmärksammat detta i sin elevenkät där det framkommit att det finns elever som är rädda för andra elever.

Elevhälsan uppger vidare att skolan arbetar för att uppmärksamma grovt språk men att detta mest sker på förekommen anledning och att det saknas gemensamma rutiner för hur personalen ska agera då de uppmärksammar grovt språk. Det saknas enligt elevhälsan och lärare en plan för att arbeta med språkbruket. När Skolinspektionen berättar att eleverna uppgivit att till exempel ordet "bög" används dagligen säger rektorn att de nu måste ta tag i detta problem. Enligt eleverna bryr sig inte alla lärare om att säga till även om de ser att det är bråk ute på rasterna. Trots att eleverna har tagit upp detta med rektorn och att det framkom i skolans elevenkät, upplever eleverna

att det inte har vidtagits tillräckliga åtgärder för att skapa en skolmiljö som präglas av trygghet.

Åtgärder mot kränkande behandling

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att skolans målinriktade arbete mot kränkande behandling inte uppfyller författningarnas krav. Skolinspektionens utredning visar att elever dagligen blir utsatta för tillmälen och använder grovt språk, som kan uppfattas som kränkande. Utredningen visar att flera elever upplever att lärare inte tar deras upplevelser av bristande trygghet på allvar. Vidare framkommer att skolpersonal i flera fall inte har kännedom om att elever dagligen utsätts för kränkande tillmälen. Trots att skolan har en plan med rutiner för anmälan om kränkande behandling, visar Skolinspektionens utredning att det råder osäkerhet för skolpersonalen kring huruvida samtliga fall av upplevd kränkande behandling anmäls enligt denna rutin. Det är viktigt att alla som arbetar i skolan har ett gemensamt förhållningssätt till hur personalen ska arbeta för att motverka kränkningar, vad som anses vara en kränkning samt när och hur kränkande behandling ska anmälas.

Skolinspektionen bedömer att skolan inte vidtar tillräckliga åtgärder för att motverka kränkande behandling och att det på skolan saknas ett fungerande förebyggande arbete för att motverka kränkningar. Skolan har i sin plan mot kränkande behandling angivit åtgärder som ska genomföras. Planerade åtgärder svarar dock inte upp mot de behov som framkommit i Skolinspektionens utredning. Det saknas åtgärder för att komma tillrätta med det grova språkbruket bland elever. Skolinspektionen bedömer att skolan behöver genomföra en förnyad kartläggning av elevernas upplevelser av trygghet och förekomsten av kränkningar. Denna bedömning görs mot bakgrund av att Skolinspektionens utredning har visat att skolpersonal i hög utsträckning saknar kännedom om förekomsten av språkbruk som kan uppfattas som kränkande. För att få syn på de kränkningar som förekommer behöver skolan samtala med eleverna om språkbruket på skolan och analyser vad som framkommer vid dessa samtal. Samt utifrån vad som där visar sig sätta in åtgärder som följs upp och utvärderas. I intervju med lärare, elevhälsan och rektorn framkommer att ansvaret för det förebyggande arbetet till stora delar vilar på enskild personal. Utredningen visar att det saknas gemensamma rutiner för hur personalen ska agera då de uppmärksammar grovt språk och andra situationer som skapar otrygghet. Det finns inte heller någon plan för att arbeta med elevernas språkbruk vid skolenheten.

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. Huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling. Enligt skollagen är en lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten skyldig att anmäla detta till

rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Skolinspektionens utredning

Skolinspektionens utredning visar att det dagligen förekommer grovt språk bland eleverna som kan uppfattas som kränkande och som inte är känt bland lärarna. Eleverna uppger i intervju att de tror att det finns elever på skolan som känner sig kränkta på grund av att grova skällsord som "neger" används. Även "bög" förekommer ofta, enligt flera elever. Ett exempel som eleverna nämner är när pojkarna ska till omklädningsrummen, då ropar många "sisten dit är bög". Vidare berättar eleverna att det finns elever som mobbar några elever som kommer från ett annat land.

Eleverna säger att de på skolan har pratat om att man inte ska svära men att det inte hjälper. Svordomar och annat grovt språk fortsätter som tidigare, säger eleverna. När eleverna har tagit upp det grova språket med lärare säger lärare att det bara är på skoj och att de inte ska bry sig om det som andra elever säger till dem. Flera elever säger att de inte orkar säga till lärarna mer då de inte ser att det hjälper mer än högst en dag. Enligt lärarna arbetade skolan med kränkande språkbruk för tre år sedan men efter det har det inte skett något gemensamt arbete gällande språkbruket. Vi har aldrig hört ordet "bög" på skolan, säger lärarna. De uppger att de ibland pratar om fult språk i klasserna men att det inte finns någon gemensam plan för arbetet. Rektorn berättar att det förebyggande arbete som görs för att motverka kränkningar är att det finns ett schema för matsalen och att skolan vid behov sårar på vissa elever. Vidare berättar rektorn att det på skolan är nolltolerans mot grovt språk och att det har fått till följd att eleverna bara använder dessa ord när ingen vuxen är i närheten.

Elevhälsan beskriver att lärarna till exempel tar samtal med enskilda elever inom ramen för olika elevärende men att lärare kanske skulle behöva anmäla upplevd kränkande behandling oftare. Elevhälsan uppger att frågor om kränkande behandling kan komma upp i arbetslagen och att elevhälsan då kan vara rådgivande till lärarna. Enligt elevhälsan är det inte klart var gränsen går för att en anmälan om upplevd kränkande behandling ska göras eller inte.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då Säffle kommuns verksamhet inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten föreläggs Säffle kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Grundläggande förutsättningar för skolenheten

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att skolbiblioteket inte används i undervisningen för att stödja elevernas lärande och kunskapsutveckling. Det framgår av utredningen att det visserligen finns en boksamling i skolans källarplan men att den endast undantagsvis används i undervisningen. Vidare framgår av utredningen att boksamlingen till stora delar består av äldre litteratur och det har inte gjorts några nyinköp av litteratur de senaste åren. Det saknas även övrig media så som tidskrifter och söktjänster. Skolinspektionen bedömer att skolbiblioteket inte fyller den funktion som det enligt författningarna är avsett att ha.

Rättslig reglering

I läroplanen anges att skolans arbetsmiljö ska utformas så att alla elever, för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, ges aktivt lärarstöd och får tillgång till och förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet samt andra lärverktyg för en tidsenlig utbildning, bland annat skolbibliotek och digitala verktyg. Skolbiblioteket ska användas som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens.

Skolinspektionens utredning

Skolinspektionens utredning visar att skolbiblioteket inte används i undervisningen för att stimulera elevernas lust att lära eller i att utveckla deras kunskaper. Eleverna uppger att skolbiblioteket endast används för att låna bänkbok och ibland som lokal att sitta och arbeta i. Ingen av eleverna i intervjuerna säger sig använda böcker från biblioteket i grupparbeten eller i annat skolarbete än att läsa bänkbok. Lärarna uppger att de i en årskurs använder faktaböcker från biblioteket, men det är inget som bekräftas av eleverna. Enligt lärarna har det endast köpts in något enstaka exemplar av böcker under de senaste tre åren. Rektorn uppger att elever och lärare inte använder skolbiblioteket mer än till att låna bänkböcker ibland. När Skolinspektionen besöker skolbiblioteket uppmärksammas att ett stort antal böcker är gamla. Biblioteket består av ett fåtal hyllor med böcker uppdelade efter ämne. Hyllorna är placerade i ett öppet källarplan strax nedanför en trappa. Förutom bokhyllorna finns några få sittplatser.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då Säffle kommuns verksamhet inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten föreläggs Säffle kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden där Skolinspektionen inte har funnit brister

Undervisning och lärande

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Säffle kommun uppfyller författningarnas krav inom undervisning och lärande.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Säffle kommun uppfyller författningarnas krav inom extra anpassningar och särskilt stöd.

Bedömning och betygssättning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Säffle kommun uppfyller författningarnas krav inom bedömning och betygssättning.

Styrning och utveckling av verksamheten

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Säffle kommun uppfyller författningarnas krav inom styrning och utveckling av verksamheten.

På Skolinspektionens vägnar

X Helena Boëthius

Helena Boëthius
Beslutsfattare
Signerat av: Helena Boëthius

X Gerd Pålsson Berg

Gerd Pålsson Berg
Utredare
Signerat av: Gerd Pålsson Berg

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Bilagor

Bilaga 1: Fakta om Svanskogs skola

Fakta om Svanskogs skola

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Säfte kommun under våren 2020. Svanskogs skola besöktes av Skolinspektionen den 14 och 15 januari 2020.

Skolan har 56 elever fördelade i förskoleklass och årskurserna 1-6 med mellan 5 och 12 elever per årskurs. Flera årskurser är organiserade i så kallad B-form vilket innebär att exempelvis förskoleklass och årskurs 1 har flertalet av veckans lektioner tillsammans i samma klassrum, oftast med två pedagoger. Det finns totalt 4 klasser på skolan. Fritidshem finns på skolan.

Skolan leds av en rektor, det finns även två förstelärare på skolan.